

Arkeologi I

Introduktion till Arkeologi

Arkeologi - Vetenskap som undersöker samhällen utifrån deras materiella lämningar. I första hand avses förhistoriska kulturer utan skriftspråk. Som kulturhistorisk vetenskap spänner arkeologin över alla tidsepoker och över hela världen. (Enligt NE)

Arkeologins början - Innan 1800-talet trodde forskare och präster att människan inte var äldre än 6000 år. Gud hade gjort människan 4004 f.kr. räknade en präst ut. Man använde bibeln som utgångspunkt. Teorin började spricka i ~~början~~ mitten av 1800-talet då man fann föremål på stora djup som var klart äldre än 6000 år. Darwins evolutionsteori tillförde ytterligare bevis för att jordens och människans historia var längre.

Vad gör oss till människor?

- Tillveckning av redskap - Detta stämmer inte helt då det finns andra djur som gör redskap t.ex. Schimpansen.
- Vi föreställning om framtiden. (Att göra ett föremål idag för att använda det imorgon)
- Ett talat språk - Samma sak där, uppfattning om tempus.
- Användning av symboler t.ex. gravar.
- Eller är det något annat?...
- Vi kan aldrig bli säkra eller få ett svar på denna fråga.

~~Historien~~ om tiden

- Historia - Från den första skrivna dokumentationen.
- Förhistoria - Allt innan det skrivna ordet

[Det finns uppskattat 1% mänsklig historia, men 99% mänsklig förhistoria.]

Hur dateras man föremål som är äldre än historien?

- Stratigrafi - Studera lagerföljden i jorden.
- Typologi - Gradvis förändring av ~~den~~ ~~förändring~~ typ av föremål (t.ex. spännen) under en period av tid.
- C-14, Kol-14 metoden - Analys av Sönderfallet i kolisotopen 14 Halveringstid 5000 år. Under perfekta förhållanden felmarginal 50 år.

Arkeologins delar

- Förhistorisk ark.
- Historisk ark.
- Samtids ark.

Historisk arkeologi

Komplettera varandra

- 1 tidsperioder med få texter kan det vara bra med föremål att komplettera med.

- Det finns få skrifter om äldre samhällsskikt. Föremål kompletteras.

- Olika mkt text om olika aktiviteter, mkt om politik, men lite om byggande.

Kontrasterande jämförande

- Olika skriftliga källor gör motstridiga svar, utvärdering nödvändig för klargörande
- Både ting och text är kulturella uttryck som måste tolkas

Kontrasterande exempel

Runsten - vikingatid (800-1050 e.kr.)
 Röse - bronsålder (1800-500 f.kr.)

Skillnaden i tid mellan Runsten och Röse är ca 2000 år.

- Är den vikingatida Runstenen rest i ett bronsålders röse
- Eller är en forntida gravform uppförd under vikinga tiden?

Texten talar om Röriks som som
 reste röset i förrunor, men den
 vänliga texten talar om Rörh som
 blev begrävd i kyrkan.
 • Hur förhåller sig korset till den
 "hedniska graven"?

Det uppstår frågor och spänningar när
 man jämför Ting och text. Det finns
 inget svar, men kontrasten visas bra,
 både i bild och i text.

Samtids arkeologi

Ting \longleftrightarrow Text \longleftrightarrow Minnen

Folk minus ofta fel. Detta upptäcker man efter att ha undersökt platsen i fråga.

Kunskap \longleftrightarrow Känsla

Tingen blir viktiga i kraft av sin historia

En klocka kann va mer värde för att den varit med om något viktigt, eller känslomässigt. Till exempel en trasig klocka kann vara mer värde än en hel för att den varit med om titaniskt förlisning. Den får dimensionellt värde

Historia \longleftrightarrow Minnen

"Stora" \longleftrightarrow "Lilla" historien

"Stora" historien - Det man läser om i tidningar, historieböcker, TV, NE
"Lilla" historien - Individens uppfattning och perspektiv.

"The Garbage Project"

Jämför val människor själva uppgör val de konsumerar och val man hittar i soptunnorna. Stora skillnader mellan faktisk och upplevd konsumtion.

Vilken verklighet är den riktiga?
Den vi upplever eller den reella.

Tings magi

Ting pochar på uppmärksamhet
och fortida föremål/platser sätts
in i samtida sammanhang.
T.ex. UFO - Stonehenge
Vikingaskepp - Nazism

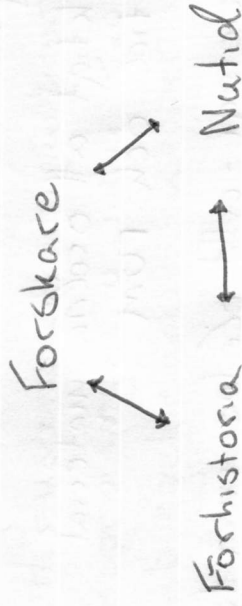
Olika perspektiv ger olika förutelser
men alla tolkningar är just
tolkningar

- Teori
- Metod
- Källmaterial

KRITISKT
TÄNKANDE
A OCH O

Reading the Past (Ian Hodder)

Teori i post-processuell ark.

Allt paverkar varandra genom
arkeologens syn på Forshistorien.

Ian Hodder menar att Traditionell
arkeologi glömda bort den kulturella
meningen. Istället för att ~~tolka~~ tolka
vare frond ~~var~~ var för sig
måste man sätta allt i ett
samarhang - Kontext.

Dela inte upp allt i Binära oppositioner
Svart, vitt; Höger, Vänster.

Traditionell arkeologi / Kulturarkeologi

Använder sig av denna form av uppdelning:

- Tid] Viktigt att ordna material
- Rum] - i tid och rum.
- Typ - Typologi - allt delas in i typer
- Stil - Indelning i stilar av en viss typ
- Teknik - Viktigt att veta hur något tillverkats

Ex. • Utbredningskarta - Hur något bredd ut sig en speciell tidpunkt och plats.

• Spridningskarta - Hur något bredd ut sig under en längre tid. **TID o RUM**

Kulturarkeologi behandlar/riktar sig på Kulturer, folkslag, Vändring och spridning men inget om individen

Typen av Kulturarkeologi

- Religionsark. - Gudar, Kult, Gravar
- Kulturhistoriskark. - Kulturer, migration,

Idé spridning

- Bebyggelseark. - Hus, typer, Jaktmarker, bosättningar.

- Nationellark. - Jobbar på att få fram ett Visst lands ark.

- Europeiskark.

- Etnoark. - Hela Världen, men använder sig av lagens folk för att förstå hur dåtidens människor levde.

- Tvärvetenskapligark. - Tar hjälp av olika områden för att förklara/följa fynd.

Processuell arkeologi / New Archaeology

- Metod - Man skall inte dela upp i typer utan titta på hur ett samhälle utvecklas. Man skall utveckla metoder för att brygga kultur o samhälle
- Kvantifiering
- Underavdelning till Antropologi
- Ekonomi: Viktig - försörjning, handel
- Social organisation - Hur människor samverkar
- Analogi - Man skall jämföra människor i hela världen, släpper Kulturarkeologins tid och rum.
- Anpassning - Förändring \rightarrow Händelse (yttre faktor)
- Funktionalism - När något inte funkar ändras det
- Systemteori - Samhället ses som en organism
- Positivism - med hjälp av en pusselbit ser man helheten.
- Förklaring - Man vill veta hur saker fungerar / inte fungerar.

Post-processuell arkeologi

- Hermeneutik - tolkningslära

Kvalitet

Historia

Ideologi

Social dialektik - mening med motsättningar i ett samhälle.

Kontext

Handling
Mening

"Dold" struktur - Det finns en underliggande orsak till

ett samhället utvecklas på ett visst sätt.

Problematisering - Vilka frågor ska man ställa?

Förståelse

Post-processuell arkeologi kan delas
upp i två delar. /

Kontextuell arkeologi, Kritisk arkeologi

Kom ihåg att de olika delarna inte
är svart och vitt. De kompletterar
varandra. Även processuell ark. och
post-processuell ark.

Sammanställning

- Traditionell ark. / Kultur ark.
- Processuell ark. / New archaeology
- Kontextuell ark.
- Kritisk ark.